GŁOS POMORSKI

Nr. 266 — Rok 2. (GAZETA POMORSKA) **Numer pojedyńczy 50 mk**

Prenumerata miejscowa: Przy odbiorze w ekspedycji i w agenturach miejscowych miesięcznie **900** mk., przedpłata na poczcie z odnoszeniem do domu miesięcznie **990** mk. — pod opaskę w Polsce 1150 mk., do Niemiec i W. M. Gdańska 350 mk. niem., do Francji 2,50 frc., do Anglji 0,5 shilling, do Stanów Zjednoczonych 25 cents. W razie nieprzewidzianych wypadków jak strejki, przeszkody techniczne itd. prenumeratorzy nie mają prawa żądania niedostarczonych numerów lub zwrotu prenumeraty. — Rękopisów nadesłanych nie zwraca się.

Dyrektor przyjmuje od godz. 10-tej do 11-tej przed południem. Redaktor Naczelny przyjmuje od godz. 11-tej do 12-tej w południe.

Rachunek bieżący: Bank Powiatowy, Grudziądz, Bank Związku Sp. Zarobk. i Danziger Privat-Aktienbank Gdańsk i Grudziądz P. K. K. P. Grudziądz. — Konto czekowe: **Gdańsk nr. 2980.** Konto pocztowe: Kasa Oszczędności Oddział w Poznaniu nr 201193 Miejsce płatności i wykonania: Grudziądz.

Ogłoszenia: Wiersz wysokości milimetra w dziale ogłoszeniowym na stronie 8-łamowej 50 mk., w dziale reklamowym na stronie 3-łamowej przed tekstem 300, wśród tekstu 350, za tekstem 250, dla zagranicy z wyjątkiem W. M. Gdańska i Niemiec 200% nadwyżki w markach polskich lub ich wartości walutowej. Dla W. M. Gdańska: wiersz wysokości milimetra w dziale ogłoszeniowym na stronie 8-łam. 10 mk niem., w dziale reklamowym na stronie i 3-łam. przed tekstem 35 mk. niem., wśród tekstu 45 mk. niem., za tekstem 30 mk. niem., dla Niemiec 50% nadwyżki. Za tłomaczenie 20%. — **Administracja nie przejmuje odpowiedzialności za termin umieszczenia ogłoszenia.** Rachunki są płatne w 8 dniach; po upływie tego terminu dolicza się 5% ponad skonto bankowe.

Redakcja i Administracja: Groblowa 27/29. | **GRUDZIĄDZ,** wtorek, dnia 14-go listopada 1922 | Telefon Nr. **50 i 51.**

Wynik wyborów do Senatu w mieście Grudziądzu

Zwycięstwo ósemki w Grudziądzu.—Klęska moralna i materjalna N.P.R., a z nim mec. Szychowskiego i jego niem.-żydowskich towarzyszów.

Okręgi	Lista 8 Chrz. Zw. J. Nar.	Lista 7 N.P.R., Niemców i Żydów
I.	169	119
II.	204	84
III.	169	133
IV.	155	120
V.	148	163
VI.	200	132
VII.	216	186
VIII.	167	155
IX.	162	102
X	210	133
XI.	168	142
XII.	126	92
	2094	1561

Okręgi	Lista 8 Chrz. Zw. J. Nar.	Lista 7 N.P.R., Niemców i Żydów
	2094	1561
XIII.	91	233
X.V.	136	123
XV.	133	109
XVI.	208	120
XVII.	182	109
XVIII.	219	160
XIX.	133	187
XX.	120	109
XXI.	101	126
XXII.	179	205
XXIII.	105	199
XXIV.	98	166
	3798	3407

Uprawnionych do głosowania 10694. Oddało głos 7293 czyli 72%. Unieważniono 76 (t. zn. przeważnie padło na 2 i 16).

Czytając zestawienie powyższe, należy mieć na uwadze, że w głosowaniu do Sejmu uzyskaliśmy na ósemkę 5944 głosy; dol'czywszy do tego 392 mieszczańskie, otrzymamy **6336.** N. P. R. (7-ka) miała w wyborach do Sejmu 3562 głosy, Niemcy 2034, socjaliści 519, witosowcy 84, razem 6199; przewaga nasza wynosiła więc 137 głosy. We wczorajszem głosowaniu do Senatu przypada na ósemkę **3 798**, na siódemkę 3 407, czyli przewaga nasza **391** głosy, a więc o **254** większą aniżeli w wyborach do Sejmu.

Jestto wyraźna klęska moralna i materjalna N. P. Ru., gdyż pominąć nie należy faktu, że z N. P. Rem. szli zwarcie razem Niemcy, żydzi i socjaliści.

Mimo ten sojusz **mniejszość wobec ósemki — i to większa** jeszcze aniżeli w wyborach do Sejmu. Tak wygląda N. P. R. w swojej dotychczasowej twierdzy niezachwianej, mimo wytężoną agitację zwłaszcza menerów jak pp. Szychowski i Reder z których pierwszy wciskał nawet w sądzie karteczki na siebie wszystkim, którzy chcieli, a przeważnie nie chcieli ich przyjmować, drugi zaś legitymował wobec komisji wyborczej Niemców wyborców Mimo tą gorliwość i bratanie się z Niemcami i żydami — **w Grudziądzu przegrana.**

Opinja i wola narodowego Grudziądza zwyciężyła, a p. Szychowskiemu pozostał — **w s t y d** i skutki opozycji zjednoczonej woli narodowej.

Tak stało się w Grudziądzu. Jak na Pomorzu wyglądać będzie, zobaczymy. I tu atoli widzimy **zwycięski pochód ósemki.**

Powracając do akcji w Grudziadzu, słuszność wymaga, by stwierdzić, że przyczyniła się do zwycięstwa istniejąca mimo braków zjednoczona organizacja narodowa, w której obok wszystkich wykonawców główne zasługi położył p. dr. Piotr Meyer i to tak w wyborach do Sejmu jak i we wczorajszych do Senatu.

O innych okręgach rozpiszemy się po otrzymaniu dokładnych danych.

Ogólny wynik na Pomorzu.

Ósemka górą. — Dotychczas 2 mandaty dla 8-ki. — Trzeci mandat dla mec. Szychowskiego, męża zaufania nietylko N. P. R. ale i Niemców?

T o r u ń. Zestawienie wyników wyborów w województwie pomorskiem przedstawia się następująco. Na listę 1 — 680; na listę 5 — 25, na listę 7 — 80 888, na listę 8 — **141 940**; na listę 14 — 89. Dotychczas **brakną obliczenia z 26 obwodów.**

Według powyższego weszliby do Senatu pp. ks. Boldt i Janta Połczyński z ósemki, a ze siódemki p. mec. Szychowski Juljan.

Powiat grudziądzki.

Lista nr. 1 (Witos) — 36; lista nr. 5 (komuniści) — 3, lista nr. 7 (N. P. R., Niemcy, żydzi oraz socjaliści) 6 157, lista nr. 8 — **2 550**, nieważnych 251; razem 8997 gł. na uprawnionych 12 564.

Ł a s i n. Lista nr. 7 — 233, lista nr. 8 — **384**, nieważnych 9. Razem głosowało 626 na uprawnionych 842.

R a d z y n. Lista nr. 1 — 7, lista nr. 7 — 282, lista nr. 8 — **238**, nieważnych 10. Razem głosowało 537 na uprawnionych 674.

Województwo Pomorskie.

Powiat świecki

Ś w i e c i e: Lista nr. 8 — **1 246**, lista nr. 7 — 531; (powiat **65%** na ósemkę): W a r l u b i e: Lista nr. 8 — **351**, lista nr. 7 — 215; K o m o r s k: Lista 8 — **260**, lista nr. 7 — 344, L i p i n k i: Lista nr. 8 — **432**, lista nr. 7 — 24.

Powiat Tucholski.

Tuchola miasto: Lista nr. 8 — **642**, lista nr. 7 — 323; powiat: Lista nr. 8 — **3 233**, lista nr. 7 — 2 040.

Powiat sępóleński.

Lista nr. 8 — **2496**, lista nr. 7 — 4743.

Powiat toruński miejski.

(PAT.) Uprawnionych do głosowania było 13 909, głosowało 112 42, co stanowi 81%. Unieważniono 115. Oddano głosów na listę nr. 1 — 2, na listę nr. 5 — 4, na listę nr. 7 — 2996, na listę nr. 8 — **8 125.**

Powiat brodnicki.

Miasto Brodnica: Lista nr. 8 — **1 462**, lista 7 — 379, Lidzbark: Lista nr. 8 — **682**, lista nr. 7 — 307, Górzno: Lista nr. 8 — **715**, lista nr. 7 — 2, Powiat brodnicki (13 obwody): Lista nr. 8 — **8 827**, lista nr. 7 — 3287.

Powiat lubawski,

Miasto: Lista nr. 8 — **1225**, lista nr. 7 — 198, Nowemiasto: Lista nr. 8 — **905**, lista nr. 7 — 105. Powiat lubawski: Lista nr. 8 — **4 092**, lista nr. 7 — 1271.

Powiat działdowski.

Miasto: lista nr. 7 — 425, lista nr. 8 — **381**, Powiat: lista nr. 7 — 2351, lista nr. 8 — **2 005**,

Powiat gniewski.

Lista nr. 1 — 7, lista nr. 5 — 1, lista nr. 7 — 1 843, lista nr. 8 — **3 973**.

Powiat wejherowski.

(PAT). Cały powiat; głosowało 10 086, nieważnych 52. Lista 1 — 89, lista 7 — 3 409, lista 8 — **6 504**, lista 14 — 32.

Powiat chojnicki.

Cały powiat z wyjątkiem 6 okręgów, które zmienić mogą rezultat tylko na korzyść ósemki: lista nr. 7 — 5 114, lista nr. 8 — **11 873**.

Powiat pucki.

Lista nr. 1 — 70, lista nr. 7 — 3 295 lista nr. 8 — **4 067**.

Miasto Chełmno.

Lista nr. 8— **2 539**, lista nr. 7 — 447, lista nr. 16 — 12, lista nr. 14 — 3, lista nr. 2 — 1.

Powiat Starogard.

Na listę 8 padło **12 773** gł., na listę 7 — 4 087.

Miasto Tczew.

Miasto z powiatem: Lista nr. 8 — **4 749**, lista nr. 7 — 4040, lista nr. 14 — 2.

Hel (Półwysep).

Hel (osada): Lista nr. 8 — **46**, lista nr. 7 — 155; Jastarnia: Lista nr. 8 — **299**, lista nr. 7 — 1; Kuźnica i Chałupy: Lista nr. 8 — **182**, lista nr. 7 — 0. Wielka Wieś: Lista nr. 8 — **156**, lista 7 — 9; Razem **683** za ósemką, 165 za 7-ką.

Województwo Poznańskie.

Poznań, 12. 11. (PAT.) Wybory do Senatu w Poznaniu i całej Wielkopolsce odbyły się spokojnie. W głosowaniu wziął udział mniejszy procent obywateli niż w głosowaniu do Sejmu. Liczą, że głosowało tylko 50—60% uprawnionych.

Z Bydgoszczy.

Bydgoszcz. Lista nr. 8 — **13 491**, lista nr. 7 — 3100, lista nr. 16 — 5418, lista 1 — 30, lista nr. 2 — 58, lista nr. 23 — 17.

Rezultat w Poznaniu.

Poznań. (PAT.) Udział w głosowaniu był następujący: na listę nr. 1 — 1 proc., na listę nr. 2 — 1½—2 proc., na listę nr. 7 — 13 proc., na listę nr. 8 — **75** proc., na listę nr. 16 — 10 proc.

Górny Śląsk.

Stwierdzono, że wielki procent uprawnionych do głosowania nie był zapisany...; wobec tego należy się spodziewać unieważnienia wyborów w pewnych obwodach.

Kongresówka.

Wyniki w Warszawie.

Warszawa. (Tel. własn.) Na 380 000 uprawnionych głosowało 67 %. Lista nr. 8 otrzymała **128 500**, lista nr. 16 — 57 500, lista nr. 2 — 55 200, 5—12.

Wybrano z ósemki: pp. red. Bol. **Koszkowskiego i Ignacego Balińskiego,** z 16-ki dr Thona, który się zrzekł; na jego miejsce wstępuje p. Maurycy Koerner. Z listy 2 Bolesław Limanowski.

Na ogół przebieg wyborów był spokojny.

Przed południem jedynie urządzono w okolicy Woli zamach na samochód ciężarowy, który wiózł studentów z komitetu 8-ki. Nieznani sprawcy podrzucili pod wóz bombę i ostrzeliwali jadących salwami z rewolwerów, jest kilku rannych.

Piotrków. Lista nr. 8 — **5 100**, lista nr. 16 — 2 400, lista nr. 2 — 1 100.

Lublin. Lista nr. 8 — **9 100**, lista nr. 2 — 7 800, lista nr. 16 — 8 270.

Radom. Lista nr. 8 — **7 800**, lista nr. 16 — 5 500, lista nr. 2 — 3 500.

Sokołów. (Podlasie). **Na 100 proc. głosujących wszystkie głosy za 8-ką.**

Z Łodzi.

Łódź, 12. 11. (PAT). Dzisiejsze wybory do Senatu odbyły się tu zupełnie spokojnie. Przypuszczalny wynik wyborów będzie ogłoszony w poniedziałek...

Małopolska.

Z Małopolski.

Kraków. Lista nr. 8 — **23 168**, lista nr. 2 — 12 917, lista nr .16 — 11 056.

Lwów. Lista nr. 8 —**26 500**, lista nr. 2 — 9 300, lista nr. 24 — 19, lista nr. 7 — 1.

Tarnopol, 12. 11. (PAT.) Wybory do Senatu odbyły się spokojnie Frekwencja słabsza niż przy wyborach do Sejmu.

Wrażenie z całej Polski.

Warszawa, 12. 11. (PAT.) Informacje otrzymane w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych do północy dn. 12 listopada świadczą, że wybory do Senatu miały w całem państwie przebieg spokojny. Na podstawie licznych doniesień otrzymanych z niektórych starostw można wnioskować, że frekwencja głosującej ludności polskiej na ogół jest znacznie mniejsza, niż przy wyborach do Sejmu, zwłaszcza wśród kobiet. Dodatni wyjątek stanowi województwo poznańskie, gdzie głosowało 85 proc. uprawnionych oraz niektóre powiaty województwa lwowskiego. Natomiast mniejszości narodowe wykazują duże zainteresowanie się wyborami i w miastach idą do urn wyborczych tłumnie.

Kto nie głosował?

W dniu wczorajszym niemal wszystkie wyborcze komisje obwodowe były świadkami, jak dziesiątki obywateli odchodziły od urny wyborczej, bez oddania głosu. Nie obeszło się bz oznak żalu, ba nawet wymyślania ze strony poszkodowanych pod adresem Bogu ducha winnych członków komisji wyborczych. W bardzo wielu wypadkach zawinili sami poszkodowani, którzy mieli 4 tygodnie czasu na sprawdzenie list wyborczych i z prawa tego nie skorzystali, lub skorzystali tylko połowicznie przez przeglądnięcie list wyborczych do Sejmu.

Zapewne, ci którzy przez oddanie swego głosu spełnili swój obowiązek obywatelski, dziwią się opieszałości tych, którzy z niczem odeszli od urny wyborczej, lecz dziwić się przestaną, jeśli wyjawimy im tajemnicę, że obecny **prezydent Ministrów p. Nowak również nie głosował.** Fakt ten „Gazeta Warszawska" zaopatruje następującym komentarzem:

„Tysiące obywateli, zdala od polityki stojących, poczuwało się do obowiązku sprawdzenia we właściwym czasie list wyborczych i postarania się, aby ich nazwiska były na tych listach umieszczone. Ten, kto nie był w stanie sprawdzić osobiście, starał się, aby go ktoś w tem wyręczył. P. Nowak, oczywiście musiał także znać ustawę wyborczą, przeglądając zaś regularnie dzienniki, nie mógł nie zauważyć wezwań do sprawdzenia list wyborczych w komisjach. A jednak nie sprawdził. To też opieszałość p. Nowaka w wykonywaniu elementarnych obowiązków obywatelskich, jest rażąca".

Telegramy.

Proces Fedaka.

Lwów, 12. 11. (Pat.) Podczas wczorajszej rozprawy przeciwko Fedakowi odczytano pytania, które mają być postawione sędziom przysięgłym. Pytań tych jest 45. W sprawie tych pytań zabrał głos obrońca dr. Głuszkiewicz, proponując wprowadzenie pewnych poprawek oraz postanowienie pytań dodatkowych. Trybunał poweźmie decyzję w tej sprawie w poniedziałek, do którego to dnia rozprawę odłożono. Tegoż dnia zabierze głos prokurator, a następnie obrońcy. Wyrok spodziewany jest we wtorek lub środę.

Wilson kawalerem orderu „Białego Orła".

Waszyngton, 12. 11. (Pat-Havas). W czwartek polski charge d'affaires Kwapiszewski udekorował eksprezydenta Wilsona orderem Orła Białego. Wilson mimo choroby zaprosił polskiego charge d'affaires, przyczem podczas tej wizyty miał z nim długu rozmowę. Między innemi Wilson oświadczył, że uważa odznaczenie polskie za najwyższy dla siebie honor oraz, że wciąż żywi dla Polski jaknajlepsze i jaknajszczersze życzenia.

Wynik wyborów w Ameryce.

Paryż, 12. 11. (Pat-Havas). Wedle ostatnich wiadomości z Nowego Jorku, skład Izby reprezentantów jest następujący: Republikanów — 214 ,demokratów — 217, jeden socjalista i jeden niezawisły. Demokraci będą mieli zatem większość 3 głosów w nowej izbie.

O nowy gabinet rzeszy.

Berlin, 12. 11. (Pat.) Według doniesień dzienników, kanclerz Rzeszy oświadczył wczoraj wobec przywódców **stronnictw koalicyjnych, że będzie** się starał wciągnąć do rządu osobistości, zajmujące wybitne stanowiska w życiu gospodarczem. Zdaniem dzienników, kanclerz nie zamierza stwarzać t. zw. wielkiej koalicji, lecz przez pozyskanie najwybitniejszych przedstawicieli świata gospodarczego pragnie utworzyć gabinet „gospodarczej odbudowy kraju". Dalej donoszą dzienniki berlińskie, że stanowisko ministra spraw zagranicznych w przekształconym gabinecie niemieckim ma objąć generalny dyrektor hambursko-amerykańskiej linji okrętowej Cune.

Stanowisko Wirtha zachwiane.

Berlin, 12. 11. (Pat.) Kanclerz niemiecki dr. Wirth zawezwał przywódców poszczególnych stronnictw i zwrócił się do nich z wezwaniem o poczynienie propozycji co do obsadzenia tek ministerstwa spraw zagranicznych i ministerstwa odbudowy. Przewodniczący stronnictw mieszczańskich odmówili temu żądaniu, prosząc aby kanclerz sam dokonał rekonstrukcji gabinetu, a następnie zażądał votum zaufania od Reichstagu. W kołach parlamentarnych sądzą, że planowa rekonstrukcja gabinetu wywołać może ogólne przesilenie rządu. Już dzisiaj mówią o tem, że stanowisko kanclerza dr. Wirtha jest silne zachwiane, tem więcej, że zmniejszyło się również zaufanie zagranicy do jego osoby.

Odroczenie konferencji lozańskiej.

Paryż, 12. 11. (Pat-Havas.) Na żądanie rządu angielskiego konferencja lozańska została odroczona do dnia 20 listopada br.

Trzęsienie ziemi w południowej Ameryce.

Boredaux, 12. 11. (Pat-P. R.) Centrum katastrofy trzęsienia ziemi, które miało miejsce w południowej Ameryce jest Chili. Wybrzeża Chili zostały spustoszone przez cofanie się fal, przyczem kilkaset ludzi zginęło, a kilkadziesiąt domów legło w gruzy.

Tragedja cukrowa.

Piszą nam ze Związku Towarzystw Kupieckich na Pomorzu:

W czasach dzisiejszych stosunki zmieniają się codziennie, jak w kalejdoskopie. Oto np. w ostatnim miesiącu mieliśmy kilka zmian cen na cukier. Zmiany te w większości wypadków nie zostały zakomunikowane konsumentom za pośrednictwem prasy, przeto jak zwykle ogół zwalał winę na kupców, którzy rzekomo w celach spekulacyjnych podnosili ceny tego artykułu. Niniejszem pragniemy rzucić nieco światła na tę, doprawdy, smutną sprawę.

W swoim czasie pisaliśmy, że Ministerstwo Skarbu wzięło w swoją opiekę wszystkie zapasy cukru skutkiem czego wytworzył się chwilowy brak tego artykułu na rynku. Brak ten został, rzecz prosta, wywołany sztucznie. Zamiast odrazu ustalić wysokość akcyzy zmieniano ją niestety, skutkiem czego uległy zmianie również ceny. Mieliśmy więc ceny cukru w wolnym handlu: 300 marek, 350 marek, 500 marek, 550 marek, ceny zaś cukru przydzielonego magistratowi: 350 marek i 390 marek. Obecnie w dniu 5 listopada Bank Cukrownictwa podniósł cenę na 1 230 marek na kilogram, czyli za funt 615 marek. Oczywiście ceny podniosły cukownie, gdyż według mniemania niektórych kół zainteresowanych, cukier przy dzisiejszej cenie 550 marek jest jakoby najtańszym produktem.

Jak się ta sprawa przedstawia wobec tego u kupca? I ile kupiec zarabia na cukrze? Otóż aby nie być gołosłownym podajemy kalkulację cukru, uchwaloną przez sekcję branży kolonjalnej istniejącej przy Związku Towarzystw Kupieckich na Pomorzu. Z kalkulacji tej wynika, **że zarobek kupca na cukrze jest wprost śmieszny** w porównaniu z jego pracą i licznemi kłopotami na jakie przy sprzedaży tego artykułu jest narażony. Oto cyfry:

Cena funta cukru w cukrowni	615,00	marek
1 procent manco czyli ubytek przy transportach i 2 procent od włożonego kapitału, razem 3 procent	18,50	„
Zwózka i koszty na skład	4,00	„
razem	637,50	marek
Zysk kupca brutto, w którem mieści się utrzymanie składów, utrzymanie personelu, podatki państwowe, komunalne i społeczne, dalej ryzyko (kradzież itp.) strata przy rozważeniu i inne, minimum 5 procent	31,80	marek
	669,30	marek
Razem cena funta cukru u hurtownika na którym osiąga najwyżej 1 procent zysku czystego wynosi, zaokrąglając fen.	670,00	marek
Cena cukru w składzie detalicznym:		
Cena hurtowna	670,00	marek
Manco przy rozważaniu 2 funty na centnarze t. j. 2 procent	13,40	„
Torebka papierowa	8,00	„
Ponieważ detalista ma znacznie więcej zajęcia przy sprzedaży cukru w małych partjach, przeto jego zysk brutto powinien być wyższy, a więc na pokrycie wszystkich wymienionych wyżej wydatków powinien wynosić 7 procent	48,30	„
razem	739,70	marek
Zatem cena cukru w detalu wypadnie zaokrąglając fenigi	740,00	marek.

Jak wynika z powyższej kalkulacji, kupiec nie osięga prawie żadnego zysku na cukrze, a prowadzi go gwoli dogodności swojej klijenteli. Kalkulację powyższą rozpatrywała sekcja kolonjalistów i ceny powyższe zaakceptowała, zajmując stanowisko obywatelskie, aby ludność uboższa nie odczuwała skutków drożyzny tego najniezbędniejszego artykułu.

Musimy jeszcze w tem miejscu zaznaczyć, że aby otrzymać wagon cukru z cukrowni, należy udać się naprzód z całkowitą należnością (za cały wagon) a więc około 13-stu miljonami marek do Banku Cukrownictwa w Poznaniu i tę należność wpłacić przy zamawianiu. Później czeka się 8 a w najlepszym razie 5 tygodni zanim się cukier dostanie na skład, oczywiście dopiero po licznych monitach, depeszach, telefonach itp.

Nasuwa się mimowoli pytanie, po co został utworzony Bank Cukrownictwa, kiedy cukier znajduje się w wolnym handlu i to samo mogłaby załatwić sama cukrownia? Rzecz prosta, że cukrownia każda załatwiłaby to znacznie szybciej i lepiej. Niestety Bank Cukrownictwa jest niczem innem jak cichym trustem pp. producentów. Gdyby nie było Banku wytworzyłaby się wolna konkurencja między cukrowniami i w wielu wypadkach, ceny musiałyby się obniżyć. Wszakże każdemu musi się unaocznić fakt jak znacznie musi się odbić na cenie cukru tak kosztowne pośrednictwo, jak utrzymanie Banku Cukrownictwa w Poznaniu, skutkiem czego konsumenci muszą płacić za cukier znacznie drożej niż należy. W roku bieżącym wyprodukujemy prawdopodobnie znacznie więcej cukru, niż w roku zeszłym, i, mimo to, musimy płacić o 150 procent drożej za cukier niż w roku ubiegłym. Jest to objaw doprawdy niezdrowy. Tym sposobem nigdy nie uzdrowimy naszych stosunków gospodarczych i zawsze będziemy świadkami zwyżki cen, jeżeli będzie panować w pewnych kołach tak wielka zachłanność w kierunku osiągania jak największych zysków.

Artykuł powyższy wyjaśnia należycie gdzie należy szukać przyczyn stałego podnoszenia się cen cukru.

Gdańsk, 13. 11. (Tel. wł. ***Mrk. pol. 50.00—51.00 dolary St.Zj. 8300—8500.***

Sekretarjat Chrześcijańskich Związków Zawodowych istnieje w Grudziądzu przy ulicy Groblowej 31, Otwarty jest od 8—1 i od 3—6.

Tam interesenci otrzymać mogą wszelkie informacje i porady w sprawach zawodowych itd. Kierownikiem jest p. Jan Nowak. Telefon 713.

Wiadomości bieżące.

Kalendarz: Wtorek: Tom'ra. Wsc'ód słońca 7.21, zachód 4.7. Wschód księżyca 12.59, zachód 2.6.

MUZEUM otwarte w środy i soboty od godziny 12 do 2, w niedziele i święta od godz. 11 do 2.

BIBLJOTEKA I CZYTELNIA T. C. L. otwarta w dni powszednie od godz. 5—7, dla dzieci w środy i soboty od godz. 4—5.

—** **Miljonówka.** Przy ostatnim ciągnieniu miljonówki padła wygrana na nr. **1 247 660.**

—** **TEATR MIEJSKI.** W poniedziałek, dnia 13 listopada po południu o godzinie 5-tej po raz czwarty przedstawienie dla wojska „Balladyna".

Wtorek, dnia 14 listopada o godzinie 8-mej wieczorem po raz szósty „Wesoła Lola".

Środa, dnia 15 listopada o godzinie 7 i pół wieczorem przedstawienie popularne po raz piąty „Balladyna" 50 procent zniżki.

—** **Z TEATRU MIEJSKIEGO.** W poniedziałek po południu o godzinie 5-tej przedstawienie dla wojska „Balladyna". We wtorek o godzinie 8-mej wieczorem „Wesoła Lola", która szczerze widownię rozbawia, liczne śpiewy, parodja jazz-bandu, taniec znanych i wielkiem powodzeniem cieszących się Barley'ów, wszystko to czyni po-byt w doskonale ograzanym teatrze bardzo miłym i przyjemnym. W środę o godzinie 7 i pół wieczorem popularne przedstawienie. 50 procent zniżki po raz piąty „Balladyna". Momentalne zmiany, przepiękne dekoracje, doskonała gra artystów z pp. Prus-Wysocka-Balladyna, Drozdowska-Alina, Goplana-Nadworna na czele, oraz z całym zespołem czyni na widzach potężne wrażenie. Przedstawienia „Balladyny" do tej pory były wszystkie wyprzedane.

W przygotowaniu nadzwyczaj oryginalny z licznemi w Grudziądzu dotąd nieznanymi efektami nadzwyczaj starannie przez dyrektora p. J. Lange'go wyreżyserowany wodewil „Robert i Bertrandt" czyli „dwaj złodzieje". Nowe dekoracje, wnętrze więzienia na scenie, oryginalne melodje, tańce apaszów i żydowskie układu R. Cichockiego. „Robert i Bertrandt" już znalazł wielkie zainteresowanie w naszym mieście, czego dowodem liczne zamówienia biletów. Afisze niebawem się ukażą. R. C.

—** **„Dom Artysty" w Grudziądzu.** W dniu wczorajszym na pierwszem organizacyjnem zebraniu powstał „Dom Artysty" w Grudziądzu. Jest to towarzystwo, którego celem jest kultywowanie literatury, sztuki scenicznej i sztuk plastycznych, oraz ożywienie życia towarzyskiego.

Zebranie zagaił artysta Teatru Miejskiego p. Cichocki, wyjaśniając cele „Domu Artysty" — i, motywując konieczność utworzenia takiego towarzystwa na terenie Grudziądza, poczem obecni powołali na przewodniczącego i sekretarza zebrania pp. Przyłbskiego i Ilcewicza. Na propozycję przewodniczącego dyskusja potoczyła się w kierunku obioru Zarządu oraz sekcji kulturalnej i towarzyskiej. W skład zarządu weszli przez aklamację pp. Andrzejewski prezes, Rozborski, Ilcewicz, Konitzer i Cichocki.

W dalszym ciągu pod przewodnictwem p. Andrzejewskiego omówili zebrani sprawę lokalu (lokal towarzystwa mieścić się będzie w gmachu Teatru Miejskiego) wysokość wstępnego i składek miesięcznych (1000 i 500 marek), dzień i porę zebrań Tow. (każdy piątek, godz. 9-ta wieczorem) oraz sprawę czytelni (dzienniki, czasopisma itd.)

Przyszłe zebranie odbędzie się w piątek, dnia 17 bm o godzinie 9-tej wieczorem w Teatrze Miejskim.

(Osobowego składu sekcji nie podajemy, ponieważ każda z nich posiada prawo kooptacji, wobec czego ilość członków, ich funkcje itd. nie mogły być jeszcze ustalone).

—** **Powtórnie zwracamy się do towarzystw i instytucji wszelkich**, aby komunikaty swe przesyłały najpóźniej do godziny 9 i pół przed południem, w przeciwnym razie umieszczenie tychże nastąpi dopiero następnego dnia.

—** **Ulgi przyjazdowe dla uczniów warsztatów kolejowych.** Jak się dowiadujemy, ministerjum kolei żelaznych wyjaśniło, że uczniowie warsztatów kolejowych mogą uzyskać ulgi przyjazdowe dopiero po dwuletniej nauce warsztatowej, bilety zaś bezpłatne okresowe — niezwłocznie po przyjęciu do nauki.

—** **Z życia młodzieży na wszechnicy poznańskiej.** Dnia 31 października br. uzyskał na Uniwersytecie Poznańskim kol. Oracz Alfons, zam. w Szypniewie, pow. Sępólno, dyplom nauk prawnych.

W skład Zarządu Akademickiego Koła Pomorskiego przy Uniwersytecie Poznańskim weszli na rok akademicki 1922/23 koledzy Rost jako prezes, Borzyszkowski jako wiceprezes, Długońska jako sekretarka, Główczewski jako skarbnik, Jagalski jako gospodarz, Licznerski jako bibljotekarz.

—** **Nowe spisy abonentów telefonicznych dyrekcji bydgoskiej** są do nabycia w tutejszym urzędzie pocztowym. Cena 400 marek polskich.

—** **Transport górników i robotników do Francji** wyjeżdża z Grudziądza w czwartek, dnia 16 listopada br. rano. Przegląd przed komisją w Poznaniu, dnia 17 listopada br. Zapis kandydatów w środę, dnia 15 listopada od godziny 1—3 po południu.

—** **Zatrucie gazem węglowym.** Wczoraj wieczorem około godziny 8-mej została tutejsza straż ogniowa powołana do domu przy ulicy Kościelnej nr. 31, w którym znaleziono wdowę Halman z dzieckiem 12-letniem bezprzytomnych z powodu otrucia gazem. Pierwszej pomocy udzielili lekarze Sujkowski i Kilkowski. Lecz dopiero po przybyciu straży, za pomocą aparatu tlenowego przywrócono zatrutym przytomność. Powodem było za rychłe zamknięcie pieca, w którym węgle się jeszcze należycie nie wypaliły. Gazy wybuchłe z uszkodzonego pieca rozprzestrzeniły się w pokoju i spowodowały zaczadzenie.

Wobec tego wypadku powtórnie zwracamy uwagę na niebezpieczeństwo, które rychłe stanowi zamykanie pieców. Węgle powinne być już doszczętnie wypalone nim się zamknie drzwi do pieców.

—** **Samobójstwo.** W zeszłą sobotę po południu około godziny 3-ciej odebrała sobie życie wystrzałem z rewolweru systemu austrjackiego 20-letnia **Janina Ziobrwóna**, od kilku miesięcy zamieszkująca w Grudziądzu u swego szwagra. Jak wynika z natychmiast przeprowadzonego śledztwa denatka wyszła po południu z domu, i zabrawszy poprzednio szwagrowi bez jego wiedzy nabity rewolwer, udała się na cmentarz wojskowy, a tam siedząc na ławce za kostnicą, wystrzałem celnym w serce zakończyła życie. Jak się dowiadujemy w tej chwili, denatka była sierotą, bez ojca i matki i od pewnego czasu cierpiała na rozstrój nerwowy. Powód samobójstwa rzekomo zawiedziona miłość.

Znanej w tutejszych kołach wojskowych rodzinie nieszczęśliwej towarzyszy w ich smutku współczucie całego miasta. (Red.)

—** **Kradzież.** Gościnny występ warszawskich włamywaczy. W nocy z piątku na sobotę skradli złodzieje ze składu p. Paluszkiewicza przy ulicy Starej za pomocą wyrżnięcia zamku materjałów ogólnej wartości około 4 miljonów marek. Urzędnicy tutejszej ekspozytury śledczej, zabrawszy się energicznie do wyśledzenia sprawy już dnia następnego t. j. w sobotę, przychwycili około dworca Niewaldu dwóch mężczyzn niosących pełen kosz materjałów. Jak się okazało byli to Józef Potomek z Warszawy-Praga i Czesław Solan z okolicy Warszawy, niebezpieczni włamywacze warszawscy. Zamierzali oni bocznemi drogami skradziony materjał przenieść na dworzec Niewald i stąd przewieść go do Warszawy. Jedną część tymczasem schowali w krzakach za Parskiem. Trzeci opryszek, który szedł około 500 metrów za pierwszymi, zdołał zbiec. Koledzy tymczasem jeszcze wzbraniają się podać jego nazwisko. Skradziony materjał prócz jednego futra, które nosił zbiegły opryszek został p. P. zwrócony.

—** **Sprzedaż marek pocztowych przez osoby prywatne.** Znaczki i druki płatne pocztowe oraz telegraficzne sprzedają w zasadzie tylko instytucje pocztowe i telegraficzne.

Oprócz instytucji powyższych — sprzedaż znaczków i druków pocztowych mogą wykonywać osoby prywatne po uzyskaniu odpowiedniego pozwolenia.

Pozwolenia na sprzedaż znaczków wydają dyrekcje poczt i telegrafów; pozwolenia te, wydawane sprzedawcom wyrobów tytuniowych, są wolne od opłaty stemplowej, natomiast pozwolenia, wydane wszystkim innym osobom, podlegają opłacie stemplowej.

Do otrzymania pozwoleń na sprzedaż znaczków i druków pocztowych, oraz telegraficznych mają pierwszeństwo inwalidzi wojenni, wdowy po nich i sieroty, następnie wdowy i sieroty po pracownikach państwowych.

Osoba, ubiegająca się o pozwolenie na sprzedaż znaczków, winna udowodnić, że posiada odpowiedni lokal handlowy, łatwo dostępny dla publiczności.

Po sprawdzeniu, że petent posiada odpowiedni lokal, jak również, że jego dotychczasowe zachowanie obywatelskie było bez zarzutu, dyrekcja poczt i telegrafów wydaje zezwolenie według ustalonego wzoru, podpisane przez prezesa.

Pozwolenie winno być wywieszone wewnątrz lokalu w ramach za szkłem na miejscu widocznem dla publiczności; nazewnątrz zaś nad lokalem handlowym winien sprzedawca umieścić na koszt własny tablicę z napisem na tle amarantowem: „Sprzedaż znaczków pocztowych".

Sprzedawca znaczków musi posiadać wszystkie rodzaje znaczków na składzie, oraz druków pocztowych i telegraficznych.

Sprzedawać znaczki wolno po cenie, oznaczonej w cenniku znaczków.

Za prowadzenie sprzedaży znaczków sprzedawca otrzymuje prowizję, której wysokość ustala ministerjum poczt i telegrafów w porozumieniu z min. skarbu; prowizja wynosi obecnie 2 procent od pierwszych 5 tysięcy marek i 1 procent od kwot wyższych, wpłaconych za zakupione w ciągu jednego miesiąca znaczki.

—** **Zmiany w umundurowaniu wojskowych.** Ministerjum spraw wojskowych opracowało projekt pewnych zmian w umundurowaniu wojskowem.

Mundur oficera zbliżony zostanie do typu uniformu szeregowych ze stojącym, niskim kołnierzem, a równocześnie wprowadzone będą długie spodnie wizytowe: dla piechoty granatowe z wypustkami koloru danego korpusu, dla artylerji i oddziałów technicznych ciemno-zielone. Lampasy generalskie zachowane będą tylko przy spodniach długich.

We wszystkich rodzajach broni wprowadzone będą na czapkach otoki: dla generałów aksamitne granatowe, w piechocie granatowy sukienny; takie same otoki otrzymują strzelcy podhalańscy z dodaniem ciemno-zielonej wypustki.

Kawalerji pozostawiono dotychczasowe otoki, jak również proporczyki na kołnierzu.

Artylerja (z wyjątkiem konnej, która zachowa otoczki dotychczasowe), saperzy, inżynierowie, oddziały samochodowe, kolejowe, oficerowie łączności i geograficzne będą mieli na czapkach aksamitne otoki czerwone.

Lotnicy nosić będą błękitne skrzydła sukienne z wypustką czerwoną (aerostaci z białą), zaś czapki błękitne z czarnymi otokami.

W taborach projektowany jest otok czarny sukienny, w żandarmerji ponsowy, w kontroli i sprawiedliwości aksamitny karmazynowy.

Lekarze, dentyści, weterynarze i aptekarze będą mieli aksamitny otok ciemno-wiśniowy; różnić się będą między sobą tylko barwą wypustek.

Intendantura dostanie otoki ciemno-fioletowe aksamitne, paski z ciemno-zielonymi wypustkami. Oficerowie administracyjni i gospodarczy otrzymają otoki jasno-zielone sukienne i takież patki z białą wypustką. Wreszcie oświata otoki aksamitne karmazynowe.

Z płaszczów znikną nadto paseczki na kołnierzach, a obowiązywać będą patki takie same, jak na mundurze.

—** **CZERSK.** Jarmark ostatni wypadł słabo, a to dlatego, że równocześnie drugi jarmark odbywał się w niedalekich Brusach. Handlarzy było niewielu, bydła także stosunkowo mało. Ceny były o 20 procent wyższe, aniżeli niedawno na jarmarku w Tucholi. Za jałówki i młode dójki płacono od 50—200 000 marek, za cielęta do 30 000 marek. Owcu było dużo. Płacono za litr po 150 marek. Było też kilku handlarzy z materjałami. Ludność zachowywała jednak rezerwę.

Z całej Polski.

—** **BYDGOSZCZ. Otwarcie Uniwersytetu Ludowego** odbyło się tutaj w poniedziałek 6 bm. w sposób bardzo uroczysty przy współudziale licznie zgromadzonej publiczności z wszystkich sfer miasta. Inicjatywa otwarcia tak ważnej u nas placówki oświatowej wyszła z ramienia Tow. Czytelni Ludowych. Otwarcia dokonał pięknem przemówieniem ks. prof. Pałkowski. Otwarcie uzupełnił wykład prof. Michała Wagnera na temat: Kochanowski, Krasicki i Mickiewicz jako wyraziciele trzech odmiennych pokoleń, po którem piękną uroczystość z podziękowaniem za liczny udział, zamknął ks. prof. Pałkowski.

—** **WARSZAWA. (Pożegnanie prez. Nowodworskiego).** W zeszły czwartek Rada miejska m. st. Warszawy pożegnała uroczyście na swem posiedzeniu prezesa Nowodworskiego, ustępującego z krzesła prezydjalnego ze względu na to, że objął stanowisko członka Najwyższego Trybunału Administracyjnego. Mowę pożegnalną wygłosił p. Baliński. Towarzyszyły jej głośne oklaski całej Rady.

—** **LWÓW. (Banda z komisarzami bolszewickimi).** W Tarnopolskiem pochwycono bandę złożoną z 13-tu osób, która przekroczywszy granicę rosyjską grasowała w okolicy. Wśród pochwyconych znajduje się dwóch komisarzy bolszewickich z Płoskirowa.

Sprawy społeczno-gospodarcze.

— **WALNE ZEBRANIE DELEGATÓW I PREZESÓW POWIATOWYCH ZJEDNOCZENIA PRODUCENTÓW ROLNYCH odbędzie się w czwartek dnia 16 listopada br. w Bydgoszczy na sali Strzelnicy przy ulicy Toruńskiej o godzinie 12 i pół w południe.**

Porządek dzienny: 1. Zagajenie, 2. Działalność Z. P. R. w roku bieżącym ref. naczeln. dyr. p. **Pluciński**, 3. Organizacja wydziału handlowego ref. kap. p. Cylkowski, 4. Unormowanie składek na rok 1923, 5. O Stowarzyszenie Porządku Publicznego, ref. p. dr. **Meissner-Poznań**, 6. Wolne głosy, 7. Zamknięcie.

Po zebraniu delegatów odbędzie się **Walne zebranie wszystkich członków Z. P. R.** z następującym porządkiem obrad: 1. Zagajenie, 2. Zmiana paragrafów 2, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14 ustaw Z. P. R., 3. Wolne głosy, 4. Zamknięcie.

Rada Zarządzająca Z. P. R.

(—) **Alfred Chłapowski, prezes.**

W SPRAWIE LANDSZAFT ZACHODNIO-PRUSKICH NA POM. Podczas odbytych z niżej podpisanych konferencji w sprawie likwidacji ziemstw pomorskich, które miały miejsce w miesiącu październiku br. pod przewodnictwem **prezydenta** ziemstwa poznańskiego p. **Żychlińskiego**, i z współudziałem komisarza państwowego, p. mecenasa Dr. **K. Kolszewskiego**, zostały jak donosi nam Pomorska Izba Rolnicza w **Toruniu** definitywnie ustalone projekta punktów zasadniczych **do konwencji polsko-niemieckiej**, dotyczącej uregulowania **długoterminowych wierzytelności** hypotecznych wogóle, a **podziału ziemstw** w szczególe.

Pertraktacje delegacji, mianowanych na ten cel **przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych**, przeprowadzone **zostaną** pod kierownictwem **pełnomocnika** rządu polskiego **do rokowań** polsko **niemieckich p.** ministra **K. Olszowskiego, w drugiej** połowie listopada, w Dreznie.

O dniu rozpoczęcia się posiedzeń odnośne komisje obydwóch delegacji niebawem zostaną uwiadomione.

Szczegóły projektów, mających służyć jako podstawy do rokowań z Niemcami, nie mogą na razie zostać opublikowane, atoli już dzisiaj zapewnić mogę wszystkich interesowanych członków „Landszaft zachodnio-pruskich, że udało mnie się uzyskać w całej pełni uwzględnienie słusznych, w tej sprawie postulatów obywateli pomorskich, w Ziemstwie Poznańskiem.

Wobec tego, że nietylko Delegat Ministerstwa Skarbu w Bydgoszczy, lecz także Główny Urząd Likwidacyjny w Poznaniu, odmawiają pozwolenia na spłatę landszafty, przez poszczególnych dłużników na własną rękę, a żaden sędzia polski niema prawa, wymazania długu landszaftowego z księgi wieczystej, należy z całem zaufaniem do zamianowanych delegacji oczekiwać uregulowania konwersji długów landszaftowych niemieckich, na polskie, w jaknajkrótszym czasie, w formie dla nas odpowiedniej do przyjęcia, w cenie spadek waluty niemieckiej znacznie nam dopomaga.

Dalszy komunikat prześlę po uchwaleniu podziału ziemstw i sposobu rozliczenia się w stosunku do zmian terytorjalnych, spowodowanych traktatem wersalskim w byłej dzielnicy pruskiej.

Bolesław Brochwicz-Donimirski.
Generalny radca Ziemstw Pomorskich, członek delegacji polskiej do rokowań polsko-niemieckich.

— **III Targ Poznański.** Miejski urząd targu poznańskiego komunikuje, że trzeci targ poznański odbędzie się od dnia 29 kwietnia do dnia 5-go maja 1923 r.

— **Wywóz jaj za granicę** z powodu wyczerpania kontyngentu jest obecnie wstrzymany do wiosny 1923 r.

— **Ulgi celne.** Z dniem 11 listopada br. wchodzi w życie rozporządzenie Ministrów skarbu oraz przemysłu i handlu w sprawie ulg celnych.

Rozporządzenie w § 1 zwalnia od cła towary następujące: 1. Śledzie i inne ryby morskie, 2. mleko świeże i 3. Bursztyn (również topiony) nieobrobiony.

— **Bezpośrednie połączenie telefoniczne Warszawa-Bydgoszcz** zostało uruchomione w dniu 3 bm.

— **Linja lotnicza „Aeroklubu" Gdańsk—Lwów zostanie przedłużona do Bukaresztu. „Aerolloyd"** zamierza otworzyć również nową linję: Amsterdam—Warszawa—Moskwa. Linja ta będzie miała 8 200 klm. długości. W ten sposób zostałaby nawiązana łączność z linjami zagranicznemi, tak, iż mógłby się odbywać przewóz pasażerów z Londynu do Moskwy.

Drukarnia Pomorska Tow. Akc. Grudziądz.
Za redakcję: Izydor Średzki

Urzędowe obwieszczenia władz miejskich.

Za niniejszy dział odpowiada według prawa prasow. nadsekretarz miejski Damazy Raszkowski w Grudziądzu.

Licytacja

mebli, pierzyn, rzeczy kuchennych i koszy odbędzie się

we wtorek, 14 b. m. o godz. 10

Ratusz II, pokój nr. 10. 3538

Magistrat.
Urząd ubogich.

Poszukuje się natychmiast, najpoźniej od 1 grudnia r. b. starszego

elektromontera-ślusarza

z wieloletnią praktyką do prowadzenia robót przy kablach, sieci wysokiego napięcia, założenia światła elektrycznego i reperacji motorów elektrycznych.

Oferty z dołączeniem życiorysu i odpisu świadectw prosimy kierować pod niżej podanym adresem. 3535

Miejskie Tramwaje Elektrownia i Wodociągi Grudziądz.

!!LICYTACJA!!

W piątek, dnia 17-go listopada r. b. o godz. 10 przed poł. sprzedawać będą na zlecenie p. **Ehlerta, w Partęcinach, st. kol. Piesewo** z powodu zwinięcia interesu w drodze publicznej licytacji za natychmiastową zapłatą:

Bilard amerykański, stoły, krzesła, repozytorjum z szufladami, aparat do piwa, szafa za szkłem do szkła, nek, wagę, pompy do powietrza, szafę z artykułami drogeryjnymi, urządzenia sali wraz z wyściełanemi ławami, scenę wraz z kurtyną, żyrandol, lampy, gramofon z płytami, duży piec żelazny z otworami, 2 parniki do kartofli, prasę do torfu oraz różne inne sprzęty i narzędzia gospodarcze. Oglądać można godzinę przed rozpoczęciem się licytacji. Wszystko jest używane, lecz w dobrym stanie.

Jan Olszewski, licytator i taksator Grudziądz, Nadgórna 6.

KSIĄŻKOWEGO (Ą)

obeznanego (ą) z polską i niemiecką korespondencją, pierwszorzędna siła, z dłuższą praktyką, pewną w bilansie, do składu żelaza i składnicy maszyn rolniczych (najchętniej z branży) potrzebny (ą) natychmiast. Oferty z odpisem świadectw i podaniem żądanej pensji uprasza się do **PIOTROWSKI i S-ka, Kruszwica.** (3551

OTTO WALKER

JUBILER ZE SZWAJCARJI

Grudziądz. Józefa Wybickiego 17/19

Posiada wyłączne przedstawicielstwo, największych firm warszawskich nakrycia stołowego t. j. wszelkiego rodzaju noży, widelcy łyżek i temu pod.

Zakład otwarty od godz. 10—1 i 3—6 2007a

JAKOBSON, Plac 23 Stycznia 23 II piętro dawniejszy praktykant Instytutu dentystycznego przy Król. Instytucie uniwersyteckim w Berlinie. (4327

Wapno w kawałkach

Wapno lasowane

Portlandcement

GIPS

dostarcza punktualnie

Grudziądzka Fabryka Papy

VENZKE & DUDAY,

Grudziądz. [3529] **Grudziądz.**

Dobrze zaprowadzone Towarz. Ubezpieczeń od ognia poszukuje na Grudziądz i okolicę

głównego [3523

zastępcę.

Procz znacznego portfelu udzieli się pensję stałą i prowizję. Panowie z odpowiedniemi kwalifikacjami, biegli w dziale ogniowym, zechcą swe oferty złożyć pod nr. **45,260** do biura ogłoszeń „PAR" Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 8.

Damskie i męskie

kapelusze

filcowe i pluszowe przyjmuje się do przeformowania na modne fasony

M. Wasilewska

ulica Toruńska nr. 24. [4329

Bank Ludowy

Założony w r. 1890.

Grudziądz, Józefa Wybickiego 21.

Załatwia zlecenia bankowe, **Przyjmuje** wkładki oszczędn. i oprocentywuje według umowy.

Zakupujemy

waluty zagran. złote srebrne i papierowe 2008

Hotel Król. Dwór

We wtorek, dnia 14. XI. 22 r.,

pierwsze **kiszki z kapustą**

własnego wyrobu.

Wieprzowe nogi z kapustą

winem zaprawianą. 3519

Listy przewozowe
Nakazy płatnicze
i wnioski do tychże
Książki kasowe i t. d.

ma stale na składzie

Drukarnia Pomorska
Grudziądz, ulica Groblowa 27/29

Baczność! Baczność!

MIAŁ DYMNICZY

bieżąco do oddania [3509

C. J. TARGOWSKI i Ska
BYDGOSZCZ, ulica Dworcowa nr. 31a
Telefon 1273. Adr. telegr. Holzce trale

Centryfugi

zakupuje się najtaniej u nas, ponieważ wszelkie części rezerwowe do centryfug są u nas na składzie.

Wielki zapas centryfug i części rezerwowych.

Odsprzedającym rabat.

Reparacje wykonuje się fachowo we własnym warsztacie.

Najdrowski i Cerafickl,

Grudziądz, Chełmińska 1.

3507A

KURS TAŃCÓW.

Nowy kurs rozpocznie się 21-go listopada. One step, Boston, Shimmy, Tango, Mazur. Zgłoszenia przyjmuje codziennie 4303

A. Rozyńska, nauczycielka tańców, Szkolna 1, II piętro.

Potrzebny natychmiast

dzielny destylator

posiadający pierwszorzędne referencje. — Oferty oraz ref. uprasza

St. Bronikowski, Grudziądz,

fabryka likierów. [351

Bank Powiatowy

Tel. 981 **Grudziądz** Tel. 981

ul. Młyńska nr. 21 (Starostwo)

przyjmuje depozyta i udziela pożyczek po dogodnych warunkach

Za wszelkie zobowiązania przejmuje całkowitą odpowiedzialność wiejski powiat grudziądzki.

3498

BERSON

Obcasy i zelówki gumowe

BERSON

są trwałe i zachowują elegancję waszego obuwia

3313A

Berson-Kauczuk (Sp. z ogr. odp.) Centrala: Kraków. Straszewskiego 2.

Polska Blacha

T. z o. p.

w Poznaniu Św. Mielżyńskiego 23
Telefon 55- 46

Adr. tel. Polska Blacha, Poznań

poleca wprost ze składu i w każdej ilości

blachę cynkową
we wszystkich num. i wielkościach

blachę cynkowaną
blachę białą angielską
blachę żelazną i (3177a
cynę angielską 93%

Kupuj. stale stary szmelc cynk. i blachę cynk. zdartą z dachów.

A3177i

W naszych warsztatach fabrycznych wykonujemy **wszelkie reparacje**

Lokomobil
Maszyn parowych
Kotłów
Młynów
Cegielń [3421
Tartaków i t. p.

„Unia" Zjedn. Fabryki Maszyn dawn. A. Ventzki, Blumwe i Peters Tow. Akc. Grudziądz (Pomorze)

Baczność! Baczność!

Każdą większą i mniejszą ilość

żelaza

każdego rodzaju jako i

szyny, żelazo lane i kute, metale, szmaty, papier i szkło

kupuje i płaci ceny najwyższe.

Józef Skibiński 2133
właściciel Kabatek.

Plac 23 Stycznia. Telefon 92.

Skóry

4265

zajęcze, kunie, tchórze i kozie

kupuje i płaci najwyższe ceny rynkowe

HURTOWNIA SKÓR
EDWIN BALCEROWICZ

Grudziądz ul. Mickiewicza 25. Tel. 658.

Posady

Dzielna

BIURALISTKA

poszukuje stosownej posady zaraz lub od 1. XII.

Zgłoszenia uprasza się do Głosu Pom. pod 3536

Młoda, dzielna panienka poszukuje posady **jako**

zarządczyni domu

najchętniej w Grudziądzu. Oferty uprasza się do Głosu Pom. pod 3537

BUFETOWA

i zgrabny chłopak do obsługi

gości (uczeń) potrzebni zaraz Zgł. osobiście w cukierni „Nowy Świat" ul. Groblowa. [4328

Sprzedaże

Garnitur

kanapa, dwa fotele, stół z serwetą lustro, lampa salonowa elektr. szafa i szafonierka (bieliźniarka) na sprzedaż ulica Lipowa 45, I prawo, podwórze. [4311

Maszyna do szycia

4330

na sprzedaż

Droga Łąkowa 3. I. p.

Fortepian

(skrzydło)

brunatne, dobrze utrzymane zaraz za 450000 marek na sprzedaż. Ot. pod nr. 3533 do Głosu Pomorskiego.

Kołnierz damski

(lis syberyjski)

piec gazowy, siodło para butów gumowych tanio na sprzedaż. **Forteczna 20.** I pt.

Sprzedam

wszelkie narzędzia i przybory rybackie **Rogalska, Osiny,** p. Warlubie. (4321

Piec żelazny, obrazy, lampę donafty, parnik gaz. maszynkę, firany sprzeda Rybicki, Forteczna 17. 4324

Z powodu zaprzestania gospodarstwa rybactwa i wyszynku, sprzedam wszelkie do tego niezbędne sprzęty i to: **bufet, bilard amerykański, repozytorjum, stoły, ławy, konia, wóz szory,** oraz **przyrządy rybackie. M. Bluhm** Szczepanki, p. Łasin pow. Grudziądz. (3469

Mieszkania

Inżynier z żoną poszukuje
2 elegancko

umebl. pokoi

z wanną i całodziennem. utrzyman em Pożądano przy ul. Chełmińskiej Cena obojętna. Oferty do Głosu Pom. nr. 4325

Kupna

Poszukuję mniejszego **składu sprzętów kuchennych** [3530 z przyległem mieszkaniem o najmniej 3 pokojach i kuchni w średniem mieście Pomorza. Oferty pod „Skład 446" do „Reklamy Polskiej" Poznań Al. Marcink. 6

Znaleziono

Znalazł się [4322

wilk

W trzech dniach można odebrać za zwrotem kosztów. Forteczna 21, III p. Sierż. Pinkowski.

Różne

SUCHOTY
oraz wszelkie choroby
piersiowe
leczy
„Balsam Thiocolan Agc."
Używa się za poradą lekarza. Sprzedaja apteki i drogerje. Hurt Umbreit Co. Poznań

Beczki

od smoły i oleju kupują 3438

Venzke & Duday,
Fabryka papy Grudziądz

Teatry

KINO-KORSO

Z powodu ogromnego powodzenia przedłużono

Dr. Mabuse

do środy 15 bm.

Od czwartku 16 bm.

Dr. Mabuse część III.